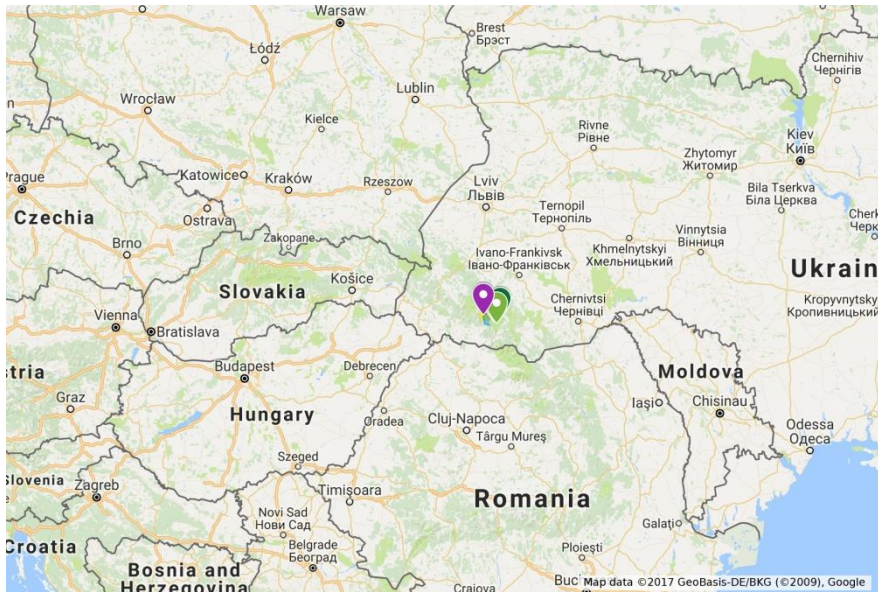

Величезний туристичний проект в українських Карпатах загрожує 14 тис гектарам лісу

Уперше про цей скандальний проект стало відомо у 2016 році. Вже тоді очікувалося, що він стане ще більш масштабним і розкішним, ніж найвідоміший наразі в Україні гірськолижний курорт "Буковель". За повідомленням вітчизняних ЗМІ, голова Закарпатської облдержадміністрації Геннадій Москаль стверджує, що проект "Свидовець" передбачає створення 5000 робочих місць. Отримання роботи неподалік від місця проживання звичайно стосується багатьох місцевих мешканців, які часто-густо змушені виїжджати у пошуках сезонної роботи

до інших регіонів. На початку 2017 року місцеві органи влади Тячівського та Рахівського районів організували громадські слухання з метою отримання згоди на цей проект у Ясінях, Чорній Тисі та Лопуховому - трьох селах, які безпосередньо зачіпає проект.

Масив «Свидовець» є частиною Закарпатських Карпат на заході України. Це одна з найкрасивіших гірських зон в країні, вона славиться чудовими дикими ялиновими та буковими лісами, багатими фауною та флорою, і трьома природними озерами. У самому центрі Свидовця розташовується джерело однієї з найважливіших річок регіону – річки Тиса, яка є притоком Дунаю. Масив має один з найвищих показників опадів у регіоні (1400 мм на рік).

Саме в цьому масиві губернатор Закарпаття Геннадій Москаль має намір створити величезний туристичний комплекс «Свидовець» з більш ніж 60 готелями, 120 ресторанами, 33 лижними підйомниками та 230 км трас. Майбутній курорт зможе вмістити одночасно до 28.000 туристів. План передбачає створення низки торгових центрів, медичних і фітнес-центрів, банків, багатоповерхових стоянок і навіть злітної смуги. Все це буде фінансуватися невідомими інвесторами, імена яких Г. Москаль відмовляється називати.

Василь Фабріци, один з активістів села Лопухово, виступає проти будь-яких будівельних проектів у цьому масиві. За його словами, місцеві мешканці "дізналися, що в Лопухово пройшли відкриті слухання з цього питання відразу після того, як це зібрання завершилося. У газеті з оголошенням про слухання, не було жодної інформації про заплановане голосування щодо проекту "Свидовець". Проголосували усього двадцять осіб, якими зманіпулювали муніципалітет і місцева адміністрація. Ці двадцяттеро вирішили за все село».

Кілька мешканців села Лопухово зібрались разом і подали в адміністративний суд юридичну скаргу. Їх не так вже й багато, але вони налаштовані рішуче. Усі вони працюють у лісовому секторі, на місцевих лісопилках або в лісозаготівлях, як і 70% мешканців цих сіл. Це не вперше вони висловили незгоду з "державною системою". Протягом понад двадцяти років вони регулярно протестують проти недобросовісного ведення лісового господарства та корумпованості в державній лісовій службі. Зокрема, засуджують фальшиві санітарні рубки.

Активісти закликали адвокатів, місцевих та національних парламентарів, екологічні організації по допомогу. З самого початку ніхто не хотів займатися цією справою, тоді молодий юрист з екологічного права вирішила взяти участь у боротьбі. Вона мобілізувала кілька неурядових організацій, у тому числі "Люди з охорони навколишнього середовища", "Зелене досьє" та Європейський кооператив Лонгомай. Разом вони створили групу «Free Svydovets», яка розпочала боротьбу з інвестиційним проектом у липні 2017 року.

За словами відомого еколога Закарпаття Оксани Станкевич-Волосянчук: «Цей масив – це територія, з якої походять основні притоки Тиси. Тут є озера, болота і струмки, які відіграють надзвичайно важливу роль для гідрогеології Карпат. Ці вологі зони живляться водою від танення снігів та сильних опадів. Вони діють як водний резерв протягом року, що сильно знижує ймовірність катастрофічних повеней. Ці

долини та вологі зони є дуже тендітними екосистемами, а надмірне втручання людини в цю систему матиме катастрофічні наслідки. Усі ці екосистеми є суттєвими для ендемічних видів Карпат.

Створення туристичної інфраструктури на цій території, руйнування лісів, будівництво мережі доріг та готелів з водозбірними каналізаційними каналами, безумовно, спровокують зміни в гідрологічному режимі. Тендітні екосистеми вже страждають від хаотичних місць для стоянки на берегах озер, заготівлі дров для відпочиваючих, забруднення води миючими засобами. Будівництво масштабного курорту, безсумнівно, збільшить кліматичні зміни, які ми вже відчуваємо. Якими будуть ці зміни? Катастрофічні повені, ерозія та зсуви ґрунту, зниження рівня води, забруднення води та посухи. Саме місцеві мешканці, а не туристи страждатимуть від такої еволюції».

Нарешті деякі газети почали публікувати інформацію про негативні сторони інвестпроекту. У кількох статтях та в соціальних мережах звернули уваги на кількість гектарів лісу, які потрібно було б вирубати для створення масивного туристичного курорту. Ударну хвилю спричинили офіційні дані (14 тис. га), оприлюднені владою під час громадських слухань. Потім служби губернатора відмовилися від попередніх слів і пояснили, що була зроблена опечатка, і насправді лише 1400 га буде використано для реалізації проекту. Стосовно активістів з Лопухова та екологів, ця полеміка є смішною і призначена лише для того, щоб збити з пантелику людей. Напевно, що немає чітких архітектурних планів, які б дозволили зрозуміти масштаби майбутнього гірськолижного курорту. Супротивники переконані, що навіть якщо невелике будівництво буде дозволено, масив, врешті-решт, поділять на кілька частин і знищать.

Питання про скорочення деревини є дуже чутливим у регіоні, як і по всій Україні. Після революції на Майдані в 2014 році багато хто думав, що корупція та надмірна експлуатація лісів зменшаться. Активіст Валерій Павлук нагадує: "У 1998 та 2000 роках ми вже зазнали великі повені зі значними зсувами ґрунту, які знесли кілька

будинків і накрили село. Тоді вже стало зрозуміло, що це – наслідок надмірного руйнування лісів. Протягом останніх кількох років ситуація тільки продовжувала погіршуватися. У 2005 році в Лопухівському державному лісництві було вирубано 50 000 кубометрів лісу, а в 2016 році - до 240 000 м³ у тій же місцевості. Ситуація перетворилася на катастрофічну та безнадійну».

Незлічені лісові чистки сприяють ерозії ґрунту. Щоб знизити витрати, рубки часто виконуються поблизу лісових доріг, оскільки взимку вантажівки не можуть підніматися на круті схили. Цей тип лісових рубок призводить до серйозних ерозій, знижує біорізноманіття та провокує зсуви ґрунту.

В Україні існує невеликий рух активістів під назвою «Лісова Варта», який намагається відслідковувати та оприлюднювати інформацію про нелегальні рубки лісу. Члени руху роблять відповідні фотографії та складають детальні звіти. Вони організують семінари, щоб навчитися розпізнавати нелегальні чистки лісу. Проте рух в Закарпатті не надто активний. Правдою є й те, що інформування про незаконні вирубки не мають жодного ефекту, така інформація стала настільки буденною, що навіть засоби масової інформації вже не повідомляють про таке.

Опоненти також не можуть пояснити важливість масштабного урбаністичного розвитку в центрі Свидовця. Навіщо створювати таку інфраструктуру в горах, якщо в прилеглих селах нема належних доріг, систем водопостачання та водовідведення, готелів, супермаркетів або гарних ресторанів, банків чи медичних центрів.

Покарання за нелегальну рубку лісу

За словами Андрія Пліги з WWF, незаконна рубка має величезний вплив на екологічне, соціальне та економічне становище країни. Щоб зрозуміти сучасний стан лісопромислового комплексу в Україні, слід взяти до уваги наступні елементи:

- Майже всі ліси належать державі. Є деякі комунальні та приватні ліси, але в дуже незначній кількості.
- Державний комітет лісового господарства є центральним урядовим органом, відповідальним за лісове господарство. Цей комітет керує більшістю лісів в Україні.
- Середній вік українських лісів – 55 років. Старі ліси та первинні ліси зберігаються в природних заповідниках та в ізольованих гірських зонах. Доступ до цих лісів для лісопромислових підприємств є важким.
- Значна частина лісів була висаджена і потребує інтенсивної уваги.
- Говорячи про нелегальні рубки, ми маємо на увазі:
 - ✓ рубка лісу здійснюється без дозволу;
 - ✓ фальшиві декларації про обсяг і вартість зрізаної деревини;
 - ✓ рубка лісу здійснюється за межами авторизованої території;
 - ✓ отримання дозволів завдяки корупційним процедурам;
 - ✓ невинуваті санітарні рубки;
 - ✓ незаконне використання лісів для будівництва або для видобутку сировини, що вимагають чистки лісу.

Соціальні причини: У регіоні, де спостерігаються високий рівень безробіття та широкомасштабна бідність, певні незаконні рубки здійснюються на скромному рівні для потреб місцевих сімей. Ціна дров вважається занадто високою. Цей вид рубки рахується місцевою традицією.

Економічні причини: основною причиною такого скорочення деревини є особисте збагачення. Ті, хто займаються такою діяльністю, як правило, добре організовані, що включає виготовлення фальшивих документів і охоплює весь ланцюжок діяльності, від рубки дерев до продажу деревини – стовбурів, дощок, балок тощо. Зрозуміло, що ця діяльність захищена корумпованими органами. Той факт, що існує міжнародний попит на незаконне знешкодження деревини, ще більше стимулює цю практику.

Правові та адміністративні причини: в лісовому законодавстві існує багато недоліків та лазівок. Юридичні процедури щодо ведення лісового господарства є нечіткими та складними. Судова система слабка і неефективна. Органи державної влади страждають від недостатньої прозорості.

Боротьби з порушеннями лісового законодавства майже не існує. Порушення дуже рідко призводять до виконання судових рішень. Участь громадян та муніципалітетів у лісовому секторі є більш-менш символічною, тому що відсутня ефективна система, яка б сприяла поширенню інформації або організації процесів громадських консультацій.

Персонал державного лісництва в Лопухові розпочав будівництво нової дороги через масив, щоб досягти серця майбутнього гірськолижного курорту та зв'язати Тячівський і Рахівський райони. Ми запросили місцевих журналістів, телеканалів та екологів прийти і побачити на місці, що заплановано. Це означало здійснення 5-годинного авто-підйому складним маршрутом. Запрошені були сильно вражені побаченням.

Ми подали юридичну скаргу щодо інвестиційного проекту. Перше судове засідання відбулося 14 листопада. Керівники двох районів не збиралися показатися, їхні адвокати також не приїхали. З іншого боку, двадцять активістів взяли участь у засіданні, а національний телеканал забезпечив відео-зйомку цієї події. Суддя вислухав наші екологічні аргументи і вирішив, що цю справу мають почути троє суддів. Таке трапляється рідко, та взагалі допомагає зменшити ризик корупції. Наступна сесія відбудеться 10 січня.

Ви дуже допоможете, надіславши лист протесту Президентів України:

Петру Порошенку, Президенту України, вул. Банкова, 11, Київ, 01220 Україна - requests@apu.gov.ua

Будь-ласка надсилайте копії сюди:

Кабінет Міністрів України, вул. Грушевського, 12/2, Київ 01008, Україна - prsaenko@kmu.gov.ua

Міністерство екології та природних ресурсів України, вул. Метрополита Василя Липковського, 35, Київ 03035, Україна - semerak@menr.gov.ua

А також надсилайте копію нам: free.svydovets@gmail.com

Під час нещодавньої зустрічі Рамкової конвенції про захист та сталий розвиток Карпат у м. Ліллафюред (Угорщина) ми засудили той факт, що Україна порушує свої зобов'язання щодо сталого туризму. Ми вимагали створення слідчої комісії від Міністерства екології, але поки не отримали жодної відповіді. Підтримку через соціальну мережу Facebook нам висловила така велика кількість людей, що навіть губернатор порахував за необхідне випустити офіційне комюніке із закликом не довіряти аргументам активістів. Наступного дня, коли ми подали свою скаргу, кожен з трьох основних лідерів кампанії в Лопухові піддавався контролю з боку інспекторів праці. Вони також регулярно отримували телефонні дзвінки із загрозами про жахливі наслідки, якщо не припинять боротьби.

На даний момент опозиційний рух залишається сильним, і щодня до групи "Free Svydovets" приєднуються нові люди. Проте ясно, що ми все ще у меншості серед місцевого населення. Багато хто згоден з нами, але вони не наважуються йти проти влади або піддаються впливу своїх роботодавців. Їх також лякає міць невідомих інвесторів. З усіх цих причин ми закликаємо громадян усіх країн, національних та міжнародних неурядових організацій підтримати нашу кампанію за вільний і природний Свидовецький масив.

Наші вимоги: анулювати дозволи на будівництво, надані двома місцевими районами, закликати раду міністрів відмовити у дозволі на зміну землекористування, захистити вершини та природні озера в масиві шляхом розширення сусіднього природного заповідника, скоротити максимальну допустиму норму вирубки лісу на гектар, стимулювати посилення контролю над експлуатацією лісів громадськими організаціями, такими як "Лісова Варта".

Хто ми?

Активісти з села Лопухово, екологічні організації Закарпаття, Львова та Києва, юристи, Європейська кооперація Лонгомай, любителі природи - всі, хто долучився до групи «Free Svydovets». Приходьте і приєднуйтеся до нас!

Контакт: free.svydovets@gmail.com